

Járjunk munkában!

Máté 12,9-14

Szentháromság ünnepe utáni 19. vasárnap

1953. október 11.

Máté evangéliumának 12. fejezetében Jézusnak két olyan cselekedete van megörökítve, mely a korabeli zsidóságot nagyon megbotránkoztatta. Mindkettő ünneprontás számba ment. Az egyik a szombatnapi kalásztépés, a másik - az elszáradt kezű ember szombatn való meggyógyítása. Ez utóbbit mondja el a mai igénk. Ez a szombatnapi gyógyítás még súlyosabb eset, mint a kalásztépés. A kalászokat szombatnapon csak a tanítványok szaggatták le, maga Jézus nem vett részt benne, csupán védelmébe vette tanítványait, itt azonban maga Jézus töri meg a szombatot. Súlyosbítja az esetet az is, hogy a két eset időben nagyon közel van egymáshoz. Vagy ugyanazon a napon történik a második is, vagy - ami valószínűbb - valamelyik többnapos ünnep két egymás után következő napján történik a két ünneprontás. A kalásztépés esetében Jézus legyőzte a farizeusokat, de nem győzte meg. Jézusnak a szombattal kapcsolatos állásfoglalását sebezhető pontnak látják, s ezért egyenesen megrendezik ezt a zsinagógabeli jelenetet, hogy törbe csalják őt. Jézus nem tér ki a kelepce útjából, hanem felveszi a felé dobott kesztyűt, s a farizeusoknak nagy felháborodására meggyógyítja az elszáradt kezű embert.

Az eseményben azonban többről van szó, mint a szombatra vonatkozó törvény kétféle értelmezéséről. A két szembenálló félben a munkáról való két, különböző felfogás feszül egymásnak. Két vonalon tűnik ez ki különösképpen. A munka és az Isten, meg a munka és az ember egymáshoz való viszonyában.

1. A munka és az Isten egymáshoz való viszonyában a farizeusok álláspontra az Istentől függetlenített munka.

A farizeusok a munkában valami szükséges rosszat láttak, aminek megvan ugyan a maga létjogosultsága az ember hétköznapjaiban, de aminek semmi keresni valója nincs az Isten napján. Istennek Ézsaiás prófétán keresztül küldött ezt az üzenetét: „Bűnt és ünneplést el nem szenvedhetek” (1,13 b/), ők így fogalmazták meg: Munka és ünneplés nem fér össze, együtt el nem szenvedhető. Megértenők, ha ezzel az ünnep lényegét, az embernek Isten dolgaival való foglalkozását akarták volna csupán biztosítani. Az ünnepnek az elhétköznapi elleni védelme, a pénzszerző munkának ünnepen való tiltása, vagy egy ilyen általános szabály: Minden munka, amely ünnep után

is elvégezhető, ünnepen nem végezhető el..., a számunkra sem volna megbotránkoztató, a farizeusoknál azonban ennél többről van szó. Itt a munka maga szentségteleníti meg az Isten napját.

Csak két olyan példát hozok fel, ami a mai szentleckében leírt esetet közelről érinti. A farizeusi felfogás szerint tilos szombaton még a zsinagógában is alamizsnát osztani, gyermekeket tanítani, gyászolókat és beteget látogatni. Hogy pedig a gyógyítást is munkának tekintették, arra jellemző, hogy Maimonides (†1204) törvényt magyarázata szerint az az ember, akinek fáj a foga, csak úgy vehet fájós fogára ecetet, ha azt le is nyeli. Abban az időben ugyanis a fogfájás ellen sokszor használtak ecetet. A beteg szájába vett egy kortyot, rátartotta a fájós fogára, azután mikor kissé elment az ereje, kiköpte, hogy a gyomrát ne rongosítsa vele. Már most, ha az ecetet ünnepnapon a fájós fogú ember kiköpi, akkor a gyógyítás munkáját végzi, tehát megrontja az ünnepet, ha azonban lenyeli, akkor eszik, azaz olyan életműveletet végez, amely nem számít munkának.

Mindez a sokszor már a nevetségesség határán mozgó kínos pontosság ma már a múlté, de sajnos nem a múlté a farizeusi felfogás lényege. Még mindig vannak, akiknek a számára a munka csak szükséges rossz, amiből csak annyit kell vállalni, amennyi elkerülhetetlenül szükséges, akiknek életeszménye a munkanélküli élet.

2. Ezzel szemben Jézus az Istennel összekapcsolt munka álláspontján áll.

Számára a munka nem szükséges rossz, hanem Istentől rendelt életforma. Maga az Isten is munkában él. Azt mondja róla: „Az én Atyám munkálkodik” (Ján 5,17). A mennyei angyalok is munkások, szolgáló lelkek elküldve szolgálatra azokért, akik örökölni fogják az üdvösséget (Zsid 1,14). Ő maga is így éli életét. Egyáltalában nem érzi sérelemnek, hogy szegény ácsmester családjába helyezi be őt Isten megváltó akarata, s fizikai dolgozóvá teszi, aki gerendák, lécek, szekerce és forgácsok között éli az életét, háztetőn mászkál, vállát nyomja a gerenda éle, kezét feltöri a szekerce nyele. Mikor ezt abbahagyja, akkor meg szellemi dolgozóvá válik. Aki látja őt, amint fáradhatatlanul tanítja a népet, vigasztalja a szomorkodókat, gyógyítja a beteget, úgy hogy jóformán sem éjjele, sem nappala, sokszor még arra sincs ideje, hogy egy kis ételt bekapjon, az világosan látja, hogy olyan ember áll előtte, akinek nem eszménye a munka nélküli uraskodás, vagy a világtól elvonatkozó tétlen szemlélődés, hanem aki dolgozó a szó mai értelmében is.

Az ember számára is ebben látja az Istentől rendelt életformát. Az Éden kertben is volt munka s a mennyben is lesz majd. Az Istennel közösségben élő első emberpár ezt a feladatot kapta Istentől: „A földet hajtsátok birodalmatok

alá!” (I. Móz 1,28), s az Éden kertjébe azzal a munkafeladattal helyezte, hogy művelje és őrizze azt (I. Móz 2,15). A mennyek egyik jutalma pedig éppen az lesz, hogy a kevésen is hívnek bizonyult ember ott többre való megbízatást, nagyobb munkát kap (Máté 25,21).

Jézus számára a munka kitüntetés, jutalom, az Isten életébe való bekapcsolódás. Ez a te számodra is? Ha Jézus templomnak tudta tekinteni nemcsak a Genezáret tavának szép partját, ahol prédikált a sokaságnak, hanem az ácsműhelyt is, akkor te is nézhetsz így a műhelyedre, az irodádra, a konyhádra, a szántóföldre. Így nézel reá?

3. A munka és az ember egymáshoz való viszonyában is két ellentétes álláspont feszül egymásnak a történetben.

A farizeusok szerint a munka az ember öfenntartási eszköze. Ez a felfogás jelentkezik abban a törekvésben is, mely a munkát az ünnepből kizárni és a hétköznapokra internálni akarja. De ennek a jelentkezése az is, hogy az ünnepen is megtűrnek minden olyan munkát, amely az ember létérdekébe vág. Itt azonban nagyon sikamlós lejtőre jutnak. A létérdek nagyon rugalmas fogalom. A Jézus által felhozott példából ugyanis kitűnik, hogy ha egy farizeusnak szombaton egy juha beleesik valami verembe, azt szombat ide, szombat oda, siet kihúzni, hogy kárt ne szenvedjen. Pedig a Jézus által felhozott példában hangsúlyos az „egy” szó. Azt akarja ezzel a hangsúllyal kiemelni, hogy egy juh a keleti ember szemében még nem a világ, mégis megmentéséért hajlandó megtörni a szombat munkatiltalmát, mert az érdeke így kívánja.

A mai szentlecke is azzal végződik, hogy a farizeusok kimenvén a zsinagógából tanácsot tartának ellene, hogyan veszíthetnék el őt. A szombati gyógyítás megtörése a szombatnak, de ugyanakkor gyilkos tervet szőni a másik ember ellen, az nem ünneprontás! De hát a száradt kezű ember meggyógyítása nekik nem érdekük, Jézust láb alól, s az útból eltenni azonban érdekükben áll. Ahogyan nem tekintették ünneprontásnak azt sem, hogy húsvét szombatján a főpapok és farizeusok tanácsulést tartanak a keresztyénség elfojtása érdekében, elszaladnak a tisztátalan pogány Pilátushoz, onnan a Koponyák átkozott hegyére, hogy lepecsételjék Jézus sírját és megakadályozzák feltámadását (Máté 27,62-66).

Aki csak azért dolgozik, hogy egyék, az ma is ennek a farizeusi léleknek örököse.

4. Ezzel szemben Jézus felfogása szerint a munka szolgálat. Isten és az angyalok munkája is szolgálat.

Ő maga sem azt akarja, hogy neki szolgáljanak, hanem Ő akar szolgálni másoknak. Az embert is erre a szolgálatra akarja megtanítani. Ezért más az Ő kérdése a szombat tekintetében, mint a farizeusoké. A farizeusok azt kérdik: Mi tilos és mi szabad? s a válaszban a törvény betűje köti őket. Jézus azt kérdezi, hogy mi a jó, s a válaszban a felebarát érdeke köti. Ennek teljesítését azután halaszthatatlan kötelességnek érzi. A farizeusok szerint életveszély esetén szabad szombatnapon gyógyítani, de a száradtkezű ember esetében nincs életveszély. Gyógyulása elég fontos, de nem sürgős. Várhat az ünnepnap utánra is. Jézus szerint a szeretet szolgálata mindig halaszthatatlan. Az elhalasztott szeretet sokszor lesz elmulasztott szeretetté. Aki pedig tudna jót cselekedni és nem cselekszik, bűne az annak (Jak 4,17). A szombat törvénye nem erősebb, mint a szeretet törvénye. A törvény betöltése a szeretet. Nem az töri meg tehát a szombatot, aki szeret, hanem az, aki nem szeret.

Mit nyomna az én ünnepem a szeretet szolgálatának mérlegén, ahogyan azt Jak 1,27 megfogalmazza: „Tiszta és szeplő nélkül való istentisztelet ez: meglátogatni az árvákat és özvegyeket az ő nyomorúságukban, és szeplő nélkül megtartani magát e világtól.”?

Milyen hatása lett ennek a történetnek a farizeusokra? Az, hogy beszüntették a szombaton verembe esett juh kimentésének engedélyét. Ezentúl csak alá volt szabad valamit tenni, hogy magától kimászhasson, vagy enni lehetett neki adni és inni, hogy másnapig el ne pusztuljon. És nálunk mi a hatása? Jaj nekünk, ha a tilos és szabad nagy kérdésének egy részletkérdésében való állásfoglalásra bír csupán! Jézus többet akar. Isten uralma alá akarja helyezni hétköznapijainkat és ünnepeinket egyaránt, mert az Istentől függetlenített hétköznapi és az Istentől függetlenített ünnepnap egyformán veszedelembe sodor. Csak Istennel lehet áldásosan dolgozni és áldásosan pihenni. Csak vele szűnik meg az életnek kettéosztottsága. Ámen.